

Svenska Fallskärmsförbundet har

sedan starten för 50 år sedan varit en tävlingsorganisation. Frågan är dock om dess medlemmar alltid varit tävlande. Periodvis och i vissa klubbar har det varit självklart att tävla. Från klubbmästerskap, via distriktsmästerskap och B-SM till SM och internationellt. Krass ekonomi har spelat in: tävlingshoppning driver volym och slik är bra för klubbens bokslut.

Men i andra också aldrig eller möjligen under protest.

Med undantag för åren före egna VM 1988 har SFF:s satsning på tävlingsverksamheten varit tämligen konstant. De lysande resultatet kommer sig av individernas satsningar.

Och ju tidigare i utvecklingen en gren befinner sig, desto hårdare biter det svenska stålet.

Från 100 meter precision till 100 meter swooping

Text Anders Bursell och Boel Stier
Foto Se respektive bild

Genom alla år har konkurrensen om SFF:s begränsade resurser varit hård. Administratörerna vill ha fler pärmor och kurser, hopparna lägre avgifter och om det nu inte går så i vart fall fler läger, tävlingshopparna fler tävlingar och gärna ett litet bidrag till träningen också. Plus att grenarna alltid konkurrerat sines emellan om den begränsade budgeten.

Men med undantag för en massiv satsning i samband med vårt eget VM (stil och precision, Nyköping 1988) har förbundets utgifter för träning och tävling legat konstant genom åren. Inte i pengar räknat – 1959 var budgeten 2 000 kronor, 1979 sprängdes 100 000-kronorsvallen och idag talar vi om runt 400 000 kronor om året. Men korrigerar man för inflationen och slår ut summan på antalet hoppare är det ungefär samma siffra, år från år.

Ändå har man verkligen försökt.

”När vi ville få in SFF (dåvarande SFK) i Riksidrottsförbundet för att få pengar

därifrån tog det stopp”, berättar NC Åke Almgren, en av de som kanske lade ner mest arbete bakom kulisserna. ”RF ville inte, och vi hade också vår relation med KSAK att tänka på. Så istället blev vi drivande bakom att starta Flygsportförbundet, som i sin tur blev RF-anslutet.”

För att på sikt få större budget avsätts sedan 2003 en krona per hopp i klubbar till en speciell tävlingsfond, ur vars utdelning hoppare så småningom skall kunna söka bidrag.

Sant ideell verksamhet

Från allra första början är tävlingshopparnas resultat ett kvitto på deras personliga satsningar, både i tid och pengar.

”Förbundet stöttar och betalar en och annan resa”, säger Jonas Wallberg, en av de mest erfarna och mest meriterade tävlingshopparna, en av de ytterst få svenskar som deltagit i VM i både klassiskt och FS. ”Men det är individen som hostar upp stålarna för alla träningshopp.”

”100 000 kronor var inte ett belopp man lyfte på ögonbrynen för” konstaterar Daniel Gullberg i FS-landslaget Webb.

”Det finns inga genvägar”, säger Reijo Asikainen, vår internationellt mest framgångsrika precisionshoppare. ”Det är volymträning som gäller. Volym kostar men ger resultat, och det är först när resultaten finns där som sponsorerna är intresserade”.

Internt utbyte

Men detta skall inte läsas som att SFF låtit saker och ting ha sin gilla gång. Redan 1973 arrangerade man det första träningslägret för eliten, med amerikanen Jeff Devon. De följdes av ett ökande antal, i allmänhet ett dussin om året.

”De där lägren var oerhört värdefulla”, minns Uno Alpfors, glödhet tillskyndare av tävlingar i alla dess former. ”Dels fick vi in nytt kunnande i Sverige, dels fungerade utbytet oss hoppare emellan. De internationella tävlingarna var ett annat sätt att lära sig.”

forts. på sidan 24 →

Fallskärmsbhopning, inte ens precision, är en publiksport. Utan vare sig publik eller stora utövarskaror finns inga sponsorer.

Ändå har svensk tävlingsbhopning gjort internationellt bra ifrån sig i alla discipliner, mest tack vare självuppoifrande satsningar från individerna.

Bilden är från Rembo Cup, strax utanför Avesta, 1985. Hasse Jonsson, som även gick under benämningen "Slempaddan i Horndal", riktar den sista decimetern mot mitt i prick.

Ur Olle Falckerheims arkiv

Laguppställning vid AN2:a av den svenska VM-truppen 1964, Leutkirch, Tyskland. Det var det sjunde världsmästerskapet som anordnades i fallskärmshoppning, och för första gången hade Sverige en landslagstrupp med. Längst till vänster står Stig Eirnerth, lagkapten, bredvid piloten. Övriga är Bertil Liljedahl, Willy Frick, Hans Magnusson, Ove Elvén och Bo Hallgren. Kameran hålls av Olle Falckerheim som ingick i truppen som delegationschef.

SFF 50 år, från sidan 22

Även mindre formella kunskapsutbyten förekom. När RW-landslaget Gräs i Dojan vunnit silver 1977 avslutade flera av medlemmarna sina karriärer med att resa land och rikt runt för att utbilda turkeys.

FS4-laget Mañana Division arrangerade 1991 som svenska mästare ett "Creeper-Boogie" – där man utbildade sina konkurrenter, fortfarande i branschen som man var. Det har inte förekommit vare sig förr eller senare.

Noterbart är också de satsningar på organisatörer som diverse boogien och sommarläger genomfört.

Tävla – eller ragga?

Länge var just kunskapsinhämtandet det kanske viktigaste skälet för internationellt tävlande (ett annat var att göra sporten rumsren och seriös). Idag handlar det mer om resultat för resultatens skull.

Långt in på 80-talet var tävlandet ett naturligt inslag i klubbhoppningen.

"Att landa i gropen var en hederssak", berättar Bertil Liljedahl, Stor Grabb nr 1.

Således rapporterades Tony Månson ha gjort 50 DC på 100 hopp – på träning vill säga.

Man hoppade klubbmästerskap, distriktsmästerskap, diverse memorials, cuper, B-SM (för folk med B-cert), J-SM, SM, NM, VM... Alla tävlade. Eller?

"Det där är en myt", påstår Nils Granbom. Han om någon borde veta, eftersom han gick med i SFF redan 1957 och sedan var Head of Delegation vid tre VM, det sista i USA 1972. "Det var en klick som tävlade. Vi andra hoppade för att det var kul, för gemenskapen och för att man träffade tjejer."

Ändå påpekar flera av även dagens framgångsrika tävlande hur viktigt det var

med en tävlingsinstinkt i klubben. En gång gick det så långt som till att ett halvduzin av de duktigaste konventionelhopparna startade en alldeles egen, FK Sport. Men den överlevde inte många år.

Deltagande i missbalans

I mitten av 90-talet sammanstrålade, eller kanske snarare krockade, flera utvecklingstendenser vars resultat sedan dess format SFF:s tävlingsverksamhet:

I framförallt FS var intresset så stort att blotta antalet hopp var ett problem för att genomföra tävlingarna.

I andra grenar, framförallt stil, var det låga antalet deltagare ett hot mot grenen som sådan.

Generellt rådde missbalans. Kravet på tre deltagande lag i varje gren innebar till exempel att för att klara en FS8 fordrades ett startfält större än det totala aktuella för precision – i individer räknat. För att alls kunna kora svenska mästare sänktes kraven på antal deltagare från tre till två.

Samtidigt kom nya grenar fram. Det handlade till exempel om att stå på huvudet, flyga fort, hoppa med bräda. Mediatäckningen var jämfört med tidigare enorm – men tävlingsresultaten obefintliga, vilket berodde på två orsaker:

Hopparna är så att säga av princip revolutionärer, som inte gärna ställer in sig i ledet av regelryttare. (Samma sak gällde när formationshoppningen var ny: hellre kul än mätbart bra.)

Grenarna var nya och obeprövade.

Flera av deltagarna av de "nya" frifalls-grenarna har gjort prestationer och presterat resultat väl i klass med sina tidigare kolleger i andra grenar – men de är ensamma, så ensamma – lika ensamma som en stilhoppare idag.

Medvinds med sjukvårdare

Den första tävling i Sverige som dokumenteras är en internationell i stil och precision i Uppsala 1962. Di Swenske fick stryk så det sjöng om det och annat var heller inte att vänta: motståndarna var yrkeshoppare, de våra glada amatörer som gjorde några tiotal hopp om året.

Första KM hölls av Stockholm i Gryttjöm 1964 (första SM-året därpå). Man mätte precisionsresultat till 100 meter. I referatet tackas särskilt de funktionärer som igen och igen sprang ut till nedslagsplatsen.

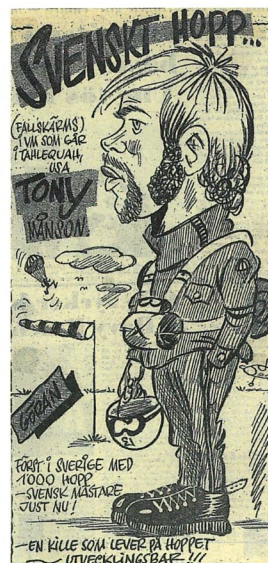
För i precision handlade det om nedslag, inte landning. Medvindsfinal gällde, och om det blåste sex meter och en modern Para-Commander hade en egendrivning lika stor var det som att hoppa av ett lastbilsflak i 40 km/t.

"Det gjorde väl inget så länge man landade i gropen", minns Bertil Liljedahl, "men det gjorde man ju inte alltid."

Tony Månsson, överlagens ledare i Stor Grabb-ligan

Medvindslandning. Ett år motiverades om sjukvårdare vid gropkanten. Tony Månson landar under träning vid VM i USA 1972.

Ur Göteborgstidningen (GT), 1972

Tony Månssons arkiv

I själva verket motionerade Skåneklubben till riksstämman 1966 om att få en sjukvårdsman vid gropkanten. Inte läkare nödvändigtvis, bara en vanlig sjukvårdare, snälla. Avslag.

Dead center, DC, var 15 centimeter. Första träffen – tillika svenskt rekord – sattes av Anders Wimmerstedt 1966.

Men trots att man bara tävlade i två grenar var utvecklingen i Sverige ganska skakig. Det berodde på att få klubbar hade egna flygplan och alltså tillräckliga hoppmöjligheter för träning, dels att reglerna ändrades lite titt som tätt – se vidare nedan om RW/FS som ”drabbades” än värre.

Först i mitten av 70-talet stabiliserades reglerna helt. Det enda som hänt i precision sedan dess är att dead center minskat från femton till tio till fem till tre centimeter, att mätningen blivit exaktare (nu gäller det att sätta ner hälen med kraft och i rätt vinkel dessutom) och resultatet stadigt bättre.

Precisionsframgångar

Sveriges första internationella framgång i precision kom med Jonas Wallberg. Han blev tolv vid VM i USA 1972 efter en egenfinansierad träning därstädes. Då var han för övrigt den bäst placerade civilisten – de elva bättre var alla militärer. Jonas upprepade bravaden 18 år senare vid VM i Bled 1990.

En annan framgångsrik precisionshoppare var Sigbritt Strömblad, som bärgade tiondeplatsen vid VM 1978.

Dock. Med enstaka undantag sprang utvecklingen ifrån svenskarna.

”Inte så konstigt”, menar den överlägsne ledaren i Stor Grabb-ligan, Tony Månson. ”De andra var ju yrkeshoppare hela högen”.

SFF gjorde sin största satsning på klassisk hoppning åren före VM i Nyköping 1988. På ”för-VM”, ett öppet NM med deltagande också av bland annat USA och flera öststater, vann både herrar och damer. Men när det drog ihop sig till allvar uteblev resultaten. Damerna kom på plats 13 av 17 nationer, herrarna låg visserligen delad etta efter två omgångar i både lag och individuellt. Men sedan blåste resten av tävlingen bort.

SFF drabbades av svårartad ekonomisk baksmälla och vad gäller hopparna verkade luften gått ur dem. Till 1992 då Reijo Asikainen dök upp på arenan.

”Jag tränade 350, 400 hopp om året” säger han. ”Det finns inga genvägar till framgång. Skit i allt annat. Satsa allt på sporten! När du nosat på toppen vet du att det går.”

Reijo belönades med svensk precisionshoppnings största framgång hittills: VM-bronset individuellt 2003.

”Idag handlar det inte längre om att göra några bra hopp” säger Lars Lindahl,

1992 dök Reijo Asikainen upp på precisionsarenan: ”Jag tränade 350, 400 hopp om året. Det finns inga genvägar till framgång”.

gammal domarräv med erfarenheter från fyra decennier. ”Nu gäller det att inte göra misstag alls.” Hösten 2005 är det svenska rekordet fem DC+1 cm, världsrekordet är tretton DC på raken.

Stil

Den andra klassiska grenen, stil, för en alltmer tynande tillvaro inom svensk hoppning. Ett skäl, menar veteranen Uno Alpfors, kan vara att den kräver tålmod och årtal av träning.

Även om själva programmet med voltar och svängar är praktiskt taget oförändrat sedan tidigt 60-tal har grenen genomgått en viss förändring. Idag bedömer man exaktare med slow-motion (ursprungligen: kikare med stoppur) och tar tiden ner till hundradelar. Accelerationen sker med head-down istället för som tidigare med krymp.

Precision för konditionsstarka

En variant av precisionshoppning var para-ski, som var populärt från slutet av 70-talet och in på 90-talet. Den fanns i två varianter: alpin, där ett antal hopp med landning i en storslalombacke kombinerades med några åk i samma backe; och nordisk där slalomåknningen ersattes av ett längdlopp på skidor.

”Det svenska paraskilandslaget var sammansvetsat och lyckades bättre än de flesta att på egen hand ragga sponsorer och annat stöd” berättar Hannu Merstrand. De största framgångarna blev bland annat seger i nordiska mästerskap och ett VM-silver (i den alpina varianten).

Drivande bakom satsningarna var Christer Alldén, Hannu Merstrand och Christer Hammarström.

Gärna RW – men hur?

De första försöken med vad som först femton år senare skulle bli först RW, sedan FS, togs 1965 med så kallad stafett-hoppning. Det gick helt enkelt ut på att

överlämna en stafett i frifall. Uthoppen skulle ske med minst tre sekunders mellanrum. De första två svenskarna som lyckades var Hans Stennek och Anders Wimmerstedt (som ju också, som vi läst ovan, satte den första DC:n).

Vid det första VM i RW där Sverige deltog, Bled 1973, var grenen sexmans speedstar. Enkla regler: no show, everything go (ingen utanför planet, i övrigt inga restriktioner). ”Vi kom i mitten av startfältet och var nöjda”, berättar Jonas Wallberg som var med.

I laget fanns också en viss Göran Wintzell. Han drog igång laget Gräs i Dojan i FS4 – i princip utan att ha den blekaste aning om hur man hoppade. Det visste ingen annan heller. Inte ens utlandstävlingar hade hjälpt. Jämför det med vad Daniel Gullberg säger om situationen 20 år senare: ”En stor del av Webb:s framgångar kan vi tacka kunskapen i Skåne för. Från Pink Panthers via Absolut och Smog F till oss, en obruten kedja av utveckling och kunskap.”

Gräs i Dojan (ofta kallade bara ”Gräset”) – tog silver på VM 77, två ynka poäng efter Kanada men elva före trean, och detta trots att Göran Wintzell helt slutade hoppa bara några månader tidigare. Det var Gräsets sämsta placering det året, och bättre resultat än så har svensk FS aldrig uppnått internationellt. Men beror det på att svenskarna blivit sämre? Knappast. Istället, med stabilare regler och färre ändringar år från år, premierades volymträning vilket kräver både väder och pengar.

Samtidigt infördes en ny regel som också den gynnade många träningshopp, nämligen att vartannat hopp var ”set” – formationerna och ordningen dem emellan var känd. Det var bara att nöta, nöta, nöta. Enda okända variabeln var vilket slags flygplan man skulle hoppa ur, och de stora nationerna hade tillgång till de flesta. 80-talet dominerades också av

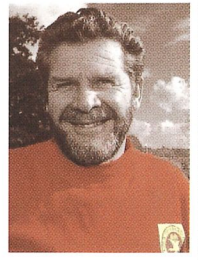
Hoppare i klassiska grenar tenderar att ha längre karriärer än andra. Patricio Matta-Salgado har hoppat SM sedan slutet av 70-talet och var med på det senaste. Bilden är från 1978.

Sveriges första internationella framgång i precision kom med Jonas Wallberg, tolv vid VM i USA 1972

Uno Alpfors, veteran i Skånes fallskärmsklubb.

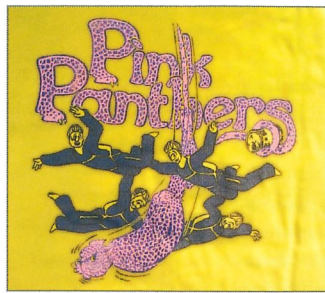
forts. på sidan 24 →

Gräs i Dojan var sensationellt framgångsrika på 70-talet och vårt första riktiga RW-lag. Drivande var Göran Wintzell (bakgrunden). Närmast Johan Thorén.

Nr 193
Svenska Fallskärmsklubbens
INSTRUKTÖRSBEVIS
giltigt till den 31/12
1979
Innehavare Lars Göran Lundgren
Född den 4/11/27 i Kärnsjö
Adress Bromsgränd 10
371 00 Kungälv
Stockholm den 14/11 79
SVENSKA FALLSKÄRMSKLUBBEN

Giltighetstiden förl. t. o. m. år
År SFK 1979
År SFK 1980
År SFK 1981
År SFK 1982
År SFK 1983
År SFK 1984
År SFK 1985
År SFK 1986
År SFK 1987
År SFK 1988
År SFK 1989
År SFK 1990

"Den första luftburna videon hade en separat bandspelare på magen som vägrade ton", minns Lars G Lundgren, Pink Panthers. Då och nu.

SFF 50 år, från sidan 25

bland andra de amerikanska armélagan Golden Knights. Samtidigt, slutet 70- tidigt 80-tal, fanns RW-kunnande värt namnet bara i tre, möjligen fyra klubbar, nämligen Stockholm, Aros, Göteborg och Skåne. Intresset var desto större landet runt. Gräset tackade, som nämnts, för sig genom att på SFF:s bekostnad resa runt och hålla seminarier och enklare träningsläger. Också deras efterföljare i landslaget fick del av tips och tricks.

"Gräset och framför allt Johan Thorén var generösa med sin tid" berättar Lars Lundgren i Pink Panthers. "Men det räckte inte. Jag tror vi var först med att ta in en egen tränare bara för oss i laget". Mannen ifråga var en viss Smith, kanadensisk landslagsman i FS8.

Träningsmetoderna var med dagens mått mätta synnerligen primitiva.

"Vi hade ingen video i början", berättar Lasse. "Några få hopp filmade vi. Se-

Daniel Gullberg, WEBB: "100 000 privata kronor var inget märkvärdigt".

Katarina Henngren

dan tog det tre veckor att framkalla filmen. Då hade alla glömt det mesta".

24 lag 1990

Under resten av 80-talet tog RW över som den mest populära grenen inom fallskärmshoppning. Intresset kulminerade vid SM 1990, när 24 lag ställde upp i FS4. Detta skall tolkas som stort intresse – inte kunnande.

Landslagen – Pink Panthers, Diomedea, MAX, Web, de bytte ungefär vart annat, tredje, fjärde år, längre orkade ingen – hade varierande svårigheter att övervinna men ett var gemensamt: bristen på tid och pengar, pengar, mera pengar.

"Vi var nog först med att verkligen arbeta med sponsoreriet", minns Folke Rydén i Diomedea. "Ett år var vi inte bara självförsörjande, vi hade inte ens tid att göra åt pengarna. Vi hade tänkt bli bland de fem bästa och gjorde 500 träningshopp – ohyggligt mycket på den tiden. Men konkurrenterna gjorde 600, och så sket det sig."

"Självklart var det personliga uppoffringar" säger Daniel Gullberg, Webb. Webb säger sig vara det första laget som satte den internationella karriären i första rummet. "SM var en mellanstation, men ibland fick man intrycket att andra lag satsade på SM och tog ett VM som en trevlig bonus-resa."

Grenen professionaliserades. Luftburen video revolutionerade träningen och senare även bedömningen. Precis som i de klassiska grenarna var det allt färre som orkade med satsningarna.

Resultaten internationellt låg på en jämn och hög nivå, men segrarna uteblev. Pink Panthers blev femma på VM 1981 och tvåa på World Cup 1982, Diomedea kom bland de tio bästa vid VM 1985, Webb tog femte plats på World Cup 1992, och samma på VM året därpå.

Tävling – eller?

Mitt emellan boogie- och tävlingshoppning hittar vi tiomans speed. Historik, javisst, SM-status javisst, men bara ett enda lag har tränat seriöst de senaste åren. Så har också Aros, under Sven Mörtbergs ledning, vunnit sedan 1996.

Basic Camp startar

Delvis inspirerade av våra norska granars superseriösa FS-projekt startade Lukas Knutsson i Stockholms fallskärmsklubb 1994 ett träningsläger som han kallade för Basic Camp. Målet var att höja nivån på svensk FS-hoppning med hjälp av träning, teknik och coacher ur den internationella eliten.

Under de första åren var Basic Camp också plattformen för ett svenskt åtta-mannaprojekt i samma anda. Men det

svenska projektets mest avgörande resultat, som skulle komma att förändra svensk FS-hoppning, kom från ett oväntat håll.

Reserverna sticker upp

Säsongen 1996 startades med Basic Camp som rekryteringsbas ett fyrmannalag som back-up till åtta-mannalaget. Där skulle framtida reserver drillas. Men sammansättningen av hoppare i fyrmannalaget blev mer lyckosam än någon kunnat ana.

I stället för att nöja sig med att vara bakgrundspersoner ställde de upp i SM och gick in och knep silvret mitt framför ögonen på alla gamla rävar. Och det samma år som de börjat hoppa tillsammans!

I laget ingick Mattias Nord, troligen den individuella hoppare som betytt mest för svensk FS-hoppning under sent nittital och en bit in på 2000-talet. Mellan 1997 och 2002 var denne dalkarl med i lagen Velox (FRI) och Phenix (SF) och var ett otal gånger med om att sätta nya svenska rekord och flytta fram gränsen för det möjliga.

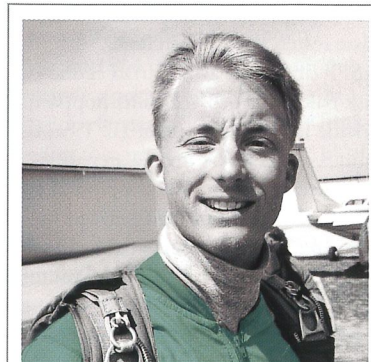
"Tanken svindlar när jag tänker på att det var nära att jag inte åkte på Basic Camp det året. Det kostade 17 000 kronor och jag fick skrapa ihop mina sista slantar. Men det visade sig vara mitt livs bästa investering", säger han.

Separat damklass

I projektfyran var också Pernilla Brouzell (Östersunds fallskärmsklubb) med. Hon blev en del av damlaget 4Pleasure som kammade hem en bronsmedalj i den internationella FS-damklassen första gången den hade VM-status 2001.

Alla var inte så förtjusta i den nya damklassen. Eftersom det fanns kvinnor i den öppna klassens topplag (inte minst Lise Aune i norska landslaget som vann VM-brons 1999, 2001 och 2003) var en vanlig invändning att det inte fanns någon anledning att skilja ut damerna.

Åter andra pekade på att förutsättningarna kanske inte var lika trots allt. Argumenten gick alltifrån diskussion om muskelmassa till sociala och psykologiska

Lukas Knutsson startade 1994 Basic Camp, ett årligt återkommande träningsläger för att höja nivån på svensk FS-hoppning.

Jeff Barbanti

Diomedea är det lag som utan konkurrens lyckats bäst med sponsorackvisitionen. "Ett år hade vi pengar över", berättar Folke Rydén idag. Vi brände dem på franska stjärnkrogar. På bilden Diomedea efter namnbyte till Max 1987, under träning i Arizona.

Kajsa Silt

komponenter som att män tenderade att välja andra män som lagkamrater.

På sitt eget vis satte 4Pleasures medlemmar P för den diskussionen när de vann SM 2001 och därmed var bästa lag i Sverige, oaktat kön.

Den av hopparna i den svenska projektfyran som har gjort den märkvärdigaste resan är ändå Niklas Hemlin. Efter att ha tävlat med Velox fram till 1999 flyttade han till USA för att infria sin dröm om att vara med i den internationella FS-eliten. Fem år senare, 2004, rodde han hem en tredjeplats på amerikanska mästerskapen med Team Fastrax.

Från Velox till Phenix

Tillbaka till Sverige och yran efter projektlagets silverplats 1996. Rickard Löfberg från samma års SM-vinnare Exit plockade upp de tre grabbarna ur projektfyran och laget Velox med hemvist på Frifallskolan hade skapats. Tillsammans vann de SM -97, -98 och -99.

”Två viktiga milstolpar var när vi som första svenska lag passerade 15 i snitt på SM -98 och när vi snittade 16,8 på världscupen i Portugal samma år”, berättar Mattias Nord.

Laget upphörde efter 1999 men Mattias var inte färdig. Han ägnade åren 2000 och 2001 åt att fila på en egen träningsplan och inte minst viktigt, hitta rätt lagmedlemmar för nästa satsning. När allt var på plats slog Phenix alla svenska rekord redan första säsongen.

”Att bygga upp Phenix och snitta 17,7 på världscupen i Empuria Brava, det är det största jag har varit med om som idrottsman”, säger Mattias.

Åtta år i alla grenar

Man skulle kunna säga att Patrik Stomberg mer än någon annan personifierar

den utvecklingen i de svenska frifallsgrenarna under nittiotalet. Under åtta år rävlade han i först FS och sedan freestyle, skysurf och friflygning för SF och Frifallskolan i nämnd ordning. Som kronan på verket avslutade han sin aktiva tid som hoppare med att vara frifallsgrenarnas förbundskapten åren 2001-2002.

Han deltog på sitt första SM med fyrmannalaget Fifty/Fifty 1994.

”Det rädde rena FS-boomen i Sverige då”, minns han. Patrik själv tog ett SM-silver med sitt lag 1995. Men sen blev det inte mer FS för hans del. Han hade fått syn på något helt nytt, det som så småningom skulle kallas friflygning.

”Jag minns fortfarande filmsekvensen där Omar Alhegelan står i stand up och Olav Zipser flyger i head down framför honom och lägger handen på hans huvud. Jag tappade hakan och tänkte att det där vill jag också göra.”

Patrik Stomberg satsade på den fria flygningen. Under 1996 och 1997 tävlade han och Anton Westman för SF i freestyle och vann SM båda åren. Åren därpå bildade han lag med skysurfaren Thomas Lind. De gjorde bra ifrån sig, kom femma på världscupen 1998 och sju på VM året därpå. De lyckades också med en åttondeplacering 1999 på X-games, där konkurrensen var som hårdast eftersom det låg prispengar i potten.

Hippiefärgad friflygning

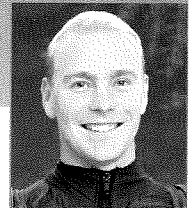
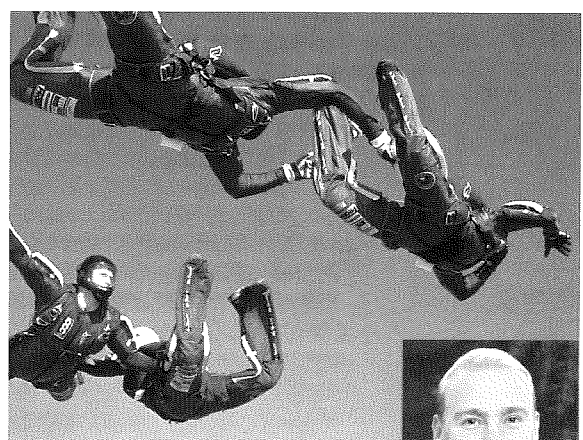
Ett tag trodde många att skysurfingen skulle bli sportens frälsning – coolt, medialt gångbart och med anknytning till andra livsstilssporter som snowboard och vågsurfing.

I själva verket blev det precis tvärtom.

Ute på hoppfälten slog aldrig skysurf igenom bland vanliga hoppare. Istället kom friflygningen på allvar runt 1996 i

Damlaget 4Pleasure kammade hem en bronsmedalj i den internationella FS-damklassen första gången den hade VM-status 2001.

”Att bygga upp Phenix och snitta 17,7 på världscupen i Empuria Brava, det är det största jag har varit med om som idrottsman”, säger Mattias Nord.

samband med att Chronicles-filmerna spreds. Plötsligt ville alla lära sig att flyga i head down. Inga bräddor, inga poängkrav, bara fladdriga overaller i glada kulö-

forts. på sidan 29 →

Ett tag trodde många att skysurfingen skulle bli sportens frälsning – coolt, medialt gångbart och med anknytning till andra livsstilssporter som snowboard och vågsurfing. På bilden skysurfaren Thomas Lind med Patrik Stomberg som fotograf.

Friflygarlaget Anima – Patrik Stomberg (infälld), Calle Magnuson och Douglas Wikström – vann riksmästerskapen i friflygning 2000 och 2001.

Utdelade SM-tecken

För att ett SM-tecken skall utdelas krävdes fram till början av 2000-talet minst tre deltagare från två klubbar, därefter endast två från två klubbar. Streck i tabellen anger att den regeln inte uppfyllts.

Övriga tomma eller obefintliga namn vid år, alternativt helt saknade årtal, indikerar att något SM av olika skäl inte genomfördes alls.

* (asterix) och kursiv markering anger riksmästerskap. Skillnaden

mellan riksmästerskap och svenskt mästerskap är, enkelt uttryckt, att grenen skall ha nått en viss stabilitet exempelvis vad gäller regler innan ett SM kan genomföras. Denna utveckling behöver inte nödvändigtvis ske

genom ett visst antal RM. Det är därför vissa grenar först uppvisar RM och sedan SM, medan andra går direkt på SM. I detta ärende är SFF underställt Flygsportförbundet och ytterst Riksidrottsförbundet.

Formationshoppning

(FS fr.o.m. 1993, tidigare kallat RW)

Fyrmans

1974	Gräs i Dojan, SF (RW3)
1975	Gräs i Dojan, SF
1976	Gräs i Dojan, SF
1977	Gräs i Dojan, SF
1978	B-laget, GFK
1979	Aros IV, FKA
1980	Ut i det blå, FKA
1981	Pink Panthers, SFK
1982	Pink Panthers, SFK
1983	Pink Panthers, SFK
1984	Diomedea, SF
1985	Diomedea, SF
1986	Max, SF
1987	Max, SF
1988	Absolut, SFK
1989	Absolut, SFK
1990	Smog F in agone, SFK
1991	MD, SF
1992	Webb, SFK
1993	Webb, SFK
1994	HAV, VFK
1995	XIT, SF
1996	XIT, FRI
1997	Velox, FRI
1998	Velox, FRI
1999	Velox, FRI
2000	Delta, FKA
2001	4Pleasure, FKA
2002	Phenix, SF
2003	Phenix, SF
2004	Phenix, SF
2005	42, SYD

Åttamans

1984	Diomedea i solen, SF
1985	Ströway, Mix
86-94	-
1995	Cream team, Mix
1996	Cream team, Mix
1997	-
1998	Väster8, FKA
1999	-
2000	Väster8, FKA
2001	Väster08, Mix

Sextonmans

1997	Team Martin, Mix
1998	Team Martin, Mix
1999	-
2000	Aros-16, FKA

10-mans speedformation

(speedstar t.o.m. 1996)

1992	Exitus, FKA
1993	Airtouch10, GFK
1994	Airtouch10, GFK
1995	Blueberry Blues, SF
1996	Aros Speed, FKA
1997	-
1998	Aros Speed, FKA
1999	Aros Speed, FKA
2000	Aros Speed, FKA
2001	Aros Speed, FKA
2002	Aros Speed, FKA
2003	Aros Speed, FKA
2004	Aros Speed, FKA
2005	Aros Speed, FKA

Torkel Seth.

Tony Månsons arkiv

Nya frifallsgrenar

Freestyle

1994*	<i>Holwaster/Svensson, SF</i>
1995*	<i>S.A.F.T., SF</i>
1996	diskret delirium, SF
1997	diskret delirium, SF
1998	KSFS, SF
1999	Phisk, FRI
2000	Powertrip, FRI
2001	Dynamic Duo, SYD
2002	Dynamic Duo, SYD
2003	- (ett lag) Mistral, SF

Skysurfing

1997	- (ett lag) Lindh/Berglund
1998	- (ett lag) Lindh/Stamberg
2003	- (ett lag) Just Surf, FKD

Friflygning

2000*	<i>Anima</i>
2001*	<i>Anima</i>
2002	Yoobro, SF
2003	Mistral, SF

Speed skydiving

2004*	<i>Emanuelsson, FKCG (herr)</i>
2004*	<i>Sundesten, SF (dam)</i>
2005	Erik Lundh, FKA

Klassisk hoppning

År	Precision	Stil	Kombination	Lagprecision
1965	Bertil Liljedahl, SF	Bertil Liljedahl, SF	Bertil Liljedahl, SF	Stockholms FK
1966	Lennart Kindberg, SF	Hans Stennek, SF	Lennart Kindberg, SF	Stockholms FK
1967	Bertil Liljedahl, SF	A. Wimmerstedt, SF	Anders Wimmerstedt, SF	Stockholms FK
1968	Bo Hallgren, GFK	Göran Lundin, SF	Bo Hallgren, GFK	Stockholms FK
1969	Leif Lindgren, SF	Torkel Seth, VFK	Göran Lundin, SF	Stockholms FK
1970	Björn Svenningrud, SFK	Göran Lundin, SF	Torkel Seth, VFK	Stockholms FK
1971	Johnny Karlsson, SF	Leif Nilsson, SFK	Torkel Seth, VFK	Skånes FK
1972	Leif Engelin, GFK	Tony Månson, GFK	Anders Wimmerstedt, SF	Stockholms FK
1973	Jonas Wallberg, SFK	Tony Månson, GFK	Jonas Wallberg, SFK	Skånes FK
1974	Nils Gyllenkrok, SFK	Leif Nilsson, SFK	Nils Gyllenkrok, SFK	Skånes FK
1975	Nils Gyllenkrok, SFK	Tony Månson, GFK	Tony Månson, GFK	Västergötlands FK
1976	Kent Olsson, ÖFSK	Leif Nilsson, SFK	Tony Månson, GFK	Skånes FK
1977	Roland Lagerqvist, LFK	Tony Månson, GFK	Tony Månson, GFK	FK Aros
1978	Jonas Wallberg, GFK	Tony Månson, GFK	Jonas Wallberg, GFK	Göteborgs FK
1979	Per Elmsäter, FKA	Tony Månson, GFK	Per Elmsäter, FKA	Söderhamns FK
1980	Ulf Anderzon, FKA	Tony Månson, GFK	Tony Månson, GFK	Västergötlands FK
1981	Kjell-Åke Grubb, SUFK	Tony Månson, GFK	Tony Månson, GFK	Västergötlands FK
1982	Ulf Anderzon, FKA	Tony Månson, GFK	Kent Pettersson, VFK	Söderhamns FK
1983	Kent Pettersson, VFK	Leif Nilsson, FMB	Roger Klahr, VFK	Göteborgs FK
1984	Tony Månson, GFK	Kent Pettersson, VFK	Tony Månson, GFK	Sundsvalls FK
1985	Kent Pettersson, VFK	Tony Månson, GFK	Tony Månson, VFK	Sundsvalls FK
1986	Bengt Nilsson, ÖFSK	Per-Olov Nyman, SF	Roger Klahr, VFK	Skånes FK
1987	Kent Pettersson, SPORT	Stefan Olsson, SFK	Stefan Olsson, SFK	FK Sport
1988	Kent Pettersson, SPORT	Per-Olov Nyman, SF	Kent Pettersson, SPORT	FK Sport
1989	Jonas Wallberg, GFK	Tony Månson, FKA	Tony Månson, FKA	FK Aros
1990	Lars Johansson, ÖFSK	Tony Månson, FKA	Tony Månson, FKA	FK Aros
1991	Anders Carlson, LFK	Per-Olov Nyman, SF	Jonas Wallberg, SÖFK	Linköpings FK
1992	Roger Klahr, FKA	Leif Nilsson, SFK	Roger Klahr, FKA	FK Aros
1993	Lars Johansson, ÖFSK	Tony Månson, FKA	Stefan Olsson, HFSK	Linköpings FK
1994	Anders Carlson, LFK	Tony Månson, FKA	Stefan Olsson, VFK	Linköpings FK
1995	Reijo Asikainen, LFK	Tony Månson, FKA	Jonas Wallberg, LFK	Linköpings FK
1996	Hans Söderberg, LFK	Tony Månson, FKA	Tony Månson, FKA	Linköpings FK
1997	Anders Carlson, LFK	Tony Månson, FKA	Anders Carlson, LFK	FK Aros
1998	Robert Eriksson, FKA	Tony Månson, FKA	Anders Carlson, LFK	Linköpings FK
1999	Reijo Asikainen, LFK	Michael Alpfors, FMB	Michael Alpfors, FMB	Linköpings FK
2000	Reijo Asikainen, LFK	Michael Alpfors, SFK	Reijo Asikainen, LFK	FK Aros
2001	Arne Lambert, LFK	Michael Alpfors, SFK	Michael Alpfors, SFK	Linköpings FK
2002	Reijo Asikainen, LFK	Michael Alpfors, SFK	Alpfors/Asikainen, SFK/LFK	Linköpings FK
2003	Michael Alpfors, SFK	Michael Alpfors, SFK	Michael Alpfors, SFK	Linköpings FK
2004	Reijo Asikainen, LFK	Reijo Asikainen, LFK	Reijo Asikainen, LFK	Linköpings FK
2005	Reijo Asikainen, LFK	Ingen tävling	Ingen tävling	Linköpings FK

Paraski

Nordisk paraski

1981*	<i>Hans Jonsson, DFK</i>
1983*	<i>Hans Jonsson, DFK</i>
1984*	<i>Lars Johansson, ÖFSK</i>
1986	Ulf Tingnert, DFK
1987	Jürgen Snell, Sport
1988	Roger Klahr, FKA
1989	Anders Carlsson, LFK
1990	Håkan Mäntyniemi, LUFK
1991	Anders Carlsson, LFK
1992	Mats Forsman, VFK
1993	Anders Carlsson, LFK
1994	Sven Mörtberg, FKA
1995	Stefan Nygren, ÖFSK

Nordisk paraski, lag

1986	Dala, DFK
1989	Östersund Paraski Team, ÖFSK
1990	ÖFSK 1, ÖFSK
1993	ÖFSK 1, ÖFSK
1994	ÖFSK 1, ÖFSK
1996	FSK 1, ÖFSK
1997	ÖFSK vit, ÖFSK
1998	Uffes Hoppshop, FKA

Alpin paraski

1981*	<i>Gösta Ljungberg, DFK</i>
1982*	-
1983*	<i>Gösta Ljungberg, DFK</i>
1984*	<i>Göran Thörnblom, SUFK</i>
1985	Åke Nicklasson, DFK
1986	Åke Nicklasson, DFK
1987	Göran Thörnblom, SUFK
1988	Peo Nyman, SF
1989	Sven Mörtberg, ÖFSK
1990	Lars Johansson, ÖFSK
1991	Robert Ericsson, DFK
1995	Jimmy Davidsson, ÖFSK
1996	Jimmy Davidsson, ÖFSK
1997	Stefan Nygren, ÖFSK
1998	Stefan Nygren, ÖFSK

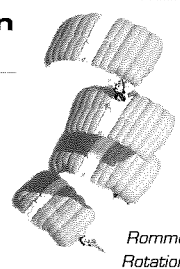
Alpin paraski, lag

1986	Sundsvall, SUFK
1989	Östersund Paraski Team, ÖFSK
1990	ÖFSK 1, ÖFSK
1994	ÖFSK 1, ÖFSK
1996	FSK 1, ÖFSK
1997	ÖFSK vit, ÖFSK
1998	Uffes Hoppshop, FKA

Kalottformation

CF4 rotation

1996*	<i>Softbollarna, mix</i>
1997*	<i>CReWDDQ, SÖFK</i>
1998	CReWDDQ, FKD
1999	CReWsers, SÖFK
2000	CReWsers, SÖFK
2001	CReWsers, SÖFK
2002	Romme Rotation, FKD
2003	Romme Rotation, FKD
2004	-
2005	-

Romme Rotation

CF4 sekvens

2002	- (endast ett lag, Team BC, ÖFK)
2003	- (endast ett lag, Team BC, ÖFK)

CF2 sekvens

2001*	<i>OS, SF/ÖFK</i>
2002*	<i>Team Border Cross, VFK</i>
2003	NoName, ÖFK
2004	-
2005	ÖFSK CF-2, ÖFSK

SFF 50 år, från sidan 27

rer och en hippiefärgad attityd. Världen var helt enkelt som häftigast upp och ner.

Vid det här laget var Patrik Stomberg den enda riktigt vassa friflygande kamera-hopparen i Sverige. Han dubblade under -98 och -99 som kameraman i freestyle-laget han bildade med Calle Magnuson.

År 2000 hade skysurflaget avvecklats och Patrik och Calle plockade in Douglas Wikström för att forma friflygarlaget Anima. Tillsammans vann de riksmästerskapen i friflygning 2000 och 2001.

Tunt med seriösa lag

Anima är tillsammans med SF-friflygarlagen Sirocco, Yobroo och Mistral de enda seriösa friflygarsatsningar som Sverige har sett hittills. Trots att friflygningen blev så populär var det ingen som ville tävla. Bland friflygarna handlade det mer om känslan än om prestationen.

"Friflygare ville göra en cool pryl mer som en livsstils-grej och där ingår det inte att från morgon till kväll träna 360-svängar", säger Patrik Stomberg.

"Samtidigt är det få som inser hur mycket 360-svängar Olav Zipser gjort."

Trots allt var det ändå några som körde tävlingsracet. År 2002 hoppade freestyleparet Fredrik Erlandsson och Jonas Losell till sig ett världscups-brons i Österrike. På samma tävling placerade sig Yobroo med Fredrik Erlandsson inlånad

på kamera som fjärde lag av friflygarna. Så fina tävlingsresultat hade inte den svenska fria hoppningen fått sedan början av nittioalet. Lukas Knutsson som startade Basic Camp 1994 vann nämligen två VM-guld i freestyle i grenens absoluta barndom, -90 och -91, inom en utbrytarorganisation ur FAI, World Freestyle Federation, som ingen hört talas om sedan dess.

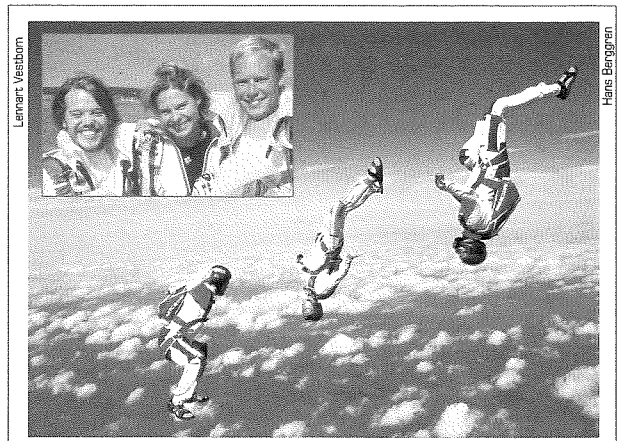
2003 fick friflygningen SM-status och laget Mistral från SF tog hem det första guldet. Men sedan dess har inte ett enda lag ställt upp i de fria grenarna på SM. När det till råga på allt bara dök upp fem lag i FS-klassen på SM 2004 kändes det som att frifallsgrenarna bara hölls vid liv med hjälp av konstgjord andning.

Som tur var rörde det desto mer på sig på annat håll.

Kalottformationen tar revansch

Den i anhängare räknat lilla grenen kalottformation, CF, hade rest sig från en slagen position och tagit en rejäl revansch. Åren 2003 dängde CF4-rotationslaget Romme Rotation, FK Dala, till med en bronsmedalj på VM i franska Gap.

Det idoga slitet för mer och bättre svensk kalottformationshoppning hade äntligen givit utdelning. Eldsjäl nummer ett, Lennart Vestbom, berättar om de första elitsatsande CF-svenskarna.

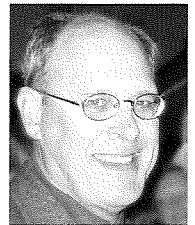
2003 fick friflygningen SM-status och Mistral från SF (Jonas Losell, Boel Stier och Fredrik Erlandsson) tog hem det första guldet. Sedan dess har inte ett enda lag ställt upp i de fria grenarna på SM.

"Laget CREW DOO började köra ihop i slutet av 1997 och redan året därpå snitade de 16,25. På hösten 1998 öste de träningshopp hemma i Dalaklubben inför VM i Arizona senare samma år och allt såg väldigt lovande ut."

Men den 4 oktober fastnade Anders Sandvik med sin pilotskärms i en av lagkamraternas linor och situationen gick inte att reda ut. Anders Sandvik landade hårt och avled av sina skador.

Så under 1999 gick CF-hoppningen på sparlåga. Men året därefter drog tre av de gamla CREW DOO-medlemmarna ihop

Lennart Vestbom, eldsjäl bakom utvecklingen av svensk kalottformation.

Anders O

forts. på sidan 30 →

Stor Grabb-utnämningar

	nr	år	poäng		nr	år	poäng
Bertil Liljedahl	1	1967	37	Jimmy Davidsson	41	1995	63
Anders Wimmerstedt	2	1968	52	Royne Ellingsson	42	1995	46
Leif Lindgren	3	1968	42	Uno Alpfors	43	1996	27
Torkel Seth	4	1970	36	Stefan Nygren	44	1996	49
Tony Månson	5	1971	276	Tommy Ekdahl	45	1996	36
Jonas Wallberg	6	1972	161	Marie Wikström	46	1996	29
Leif Nilsson	7	1974	71	Veine Oskarsson	47	1997	23
Nils Gyllenkrok	8	1974	32	Reijo Asikainen	48	1997	93
Björn Gramming	9	1976	20	Robert Eriksson	49	1998	51
Jan Pautsch	10	1977	35	Peter Törnestam	50	1998	22
Johan Thorén	11	1977	24	Annika Hogen	51	1998	22
Agne Andersson	12	1977	24	Peter Mårtensson	52	1998	22
Tomas Rehn	13	1977	33	Lars Ivarsson	53	1998	35
Per Elmsäter	14	1978	31	Michael Alpfors	54	2000	51
Sigbritt Strömblad	15	1981	32	Ann Marie Jarzebowski	55	2001	23
Kent Pettersson	16	1982	87	Johan Hansson	56	2001	34
Kenneth Bjänung	17	1982	25	Magnus Paulsson	57	2001	24
Pär Cederholm	18	1983	35	Martin Bäcklin	58	2001	28
Lars-Erik Jönsson	19	1983	39	Johan Hasselwander	59	2001	20
Lars-Göran Lundgren	20	1983	39	Arne Lamberdt	60	2002	29
Ulf Anderzon	21	1983	63	Mattias Nordh	61	2002	32
Kjell-Åke Grubb	22	1983	43	Mats Olofsson	62	2002	66
Göran Thörnblom	23	1987	30	Lisa Gullberg	63	2002	22
Jens Grahn	24	1987	25	Håkan Cavallius	64	2002	20
Folke Rydén	25	1987	21	Ann-Christine Mörbteberg	65	2002	29
Roger Klahr	26	1987	57	Christer Arvidsson	66	2003	21
Bengt Nilsson	27	1988	56	Bo Wall	67	2003	26
Björn Olsson	28	1988	54	Mats Svensson	68	2003	29
Lars Johansson	29	1989	79	Staffan Hillborg	69	2003	24
Sven Mörbteberg	30	1989	103	Thomas Franzén	70	2004	21
Örjan Bäckman	31	1989	30	Anders Jonasson	71	2004	20
Per-Olof Nyman	32	1989	29	Ulf Liljenbäck	72	2004	25
Anders Thulin	33	1989	24	Dag Ehnborn	73	2004	20
Bert Ohman	34	1991	40	Mikael Andersson	74	2004	36
Anders Carlsson	35	1992	97	Tomas Salberg	75	2004	38
Carl-Johan Wallberg	36	1992	30	Dan Ondrejka	76	2004	37
Mikael Johansson	37	1992	24	Thomas Biehl	77	2004	36
Birgitta Larsson	38	1993	23	Jimmy Aronsson	78	2004	22
Per Svensson	39	1993	29	Magnus Falk	79	2005	20
Stefan Olsson	40	1994	28				

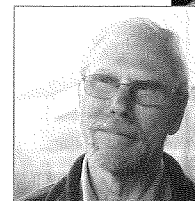
Om utnämningen Stor Grabb

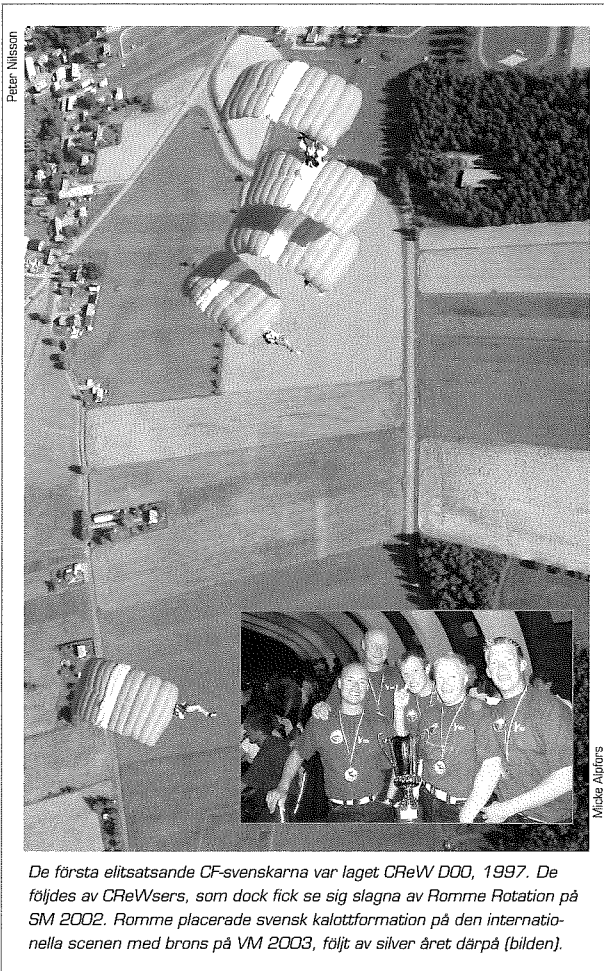
Här visas samtliga 79 hittills utnämnda Stora Grabbar (och flickor), sorterade efter utnämningsordning. Med "nr" avses utnämningsordning, "år" visar när utnämningen gavs och "poäng" visar antal totalt samlade poäng till dags dato.

För att bli Stor Grabb krävs tjugo samlade poäng. En DM-seger ger en poäng, SM-vinst tre, VM-guld tjugo och så vidare. Den totala poänglistan upptar ytterligare 384 svenska hoppare, vilka har färre än tjugo poäng.

Toppen av poängordningen domineras fullständigt av klassiska hoppare. Det beror på att de har fler grenar. En och samma tävling kan ge poäng i individuell precision, stil, lagprecision och kombinerat. En FS-hoppare exempelvis, deltar i allmänhet bara i en gren.

Bertil Liljedahl (bilden) var den förste att nå erforderliga tjugo poäng. Idag sysslar han mer med skärmflyg.

Peter Nilsson

Made Almqvist

De första elitsatsande CF-svenskarna var laget CReW D00, 1997. De följdes av CReW sers, som dock fick se sig slagna av Romme Rotation på SM 2002. Romme placerade svensk kalottformation på den internationella scenen med brons på VM 2003, följt av silver året därpå (bilden).

SFF 50 år, från sidan 29

ett nytt lag, CReW sers, (Söderhamns fallskärmsklubb) som plockade hem en femteposition på VM i Spanien 2001.

Ytterligare ett lag bildades och 2002 var det fajt mellan CReW sers och nykomlingarna på SM. Nykomlingarna från FK Dala som kallade sig för Romme Rotation vann och det var de som rodde hem bronsmedaljen på VM i Frankrike bara ett år senare.

Inte nog med det. Säsongen efter bronsmedaljen lyckades de häva sig upp ytterligare ett snäpp. Efter en hård topp-

strid med jänkarna rodde de hem VM-silvret i Kroatien 2004.

Ett VM-silver är en tung prestation av ett lag från en liten tävlingsnation som Sverige. Lennart Vestbom menar att det är en kombination av entusiasm, talang och förstås – egna pengar.

”Det är inte förrän nu de har fått sponsoraltal med de stora rigg- och kalotttillverkarna. Tidigare har deras sponsring vid sidan om bidragen från Dalaklubben och förbundet bestått av några jeans, hjälmar och fria handskar.”

Nästa år, 2006, åker de på VM och då är guldets målet. De tror att de kan greja det – det är två poäng mellan dem och ryssarna i dagsläget.

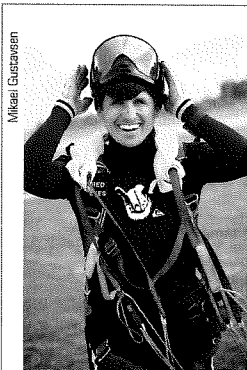
Swooping hetast idag

Det hetaste nya på tävlingsfronten idag 2005 är swooping – eller ”canopy piloting”. Det som för tio år sen betraktades som ett kontroversiellt nöje för vissa, att försätta fallskärmen i dyk inför landning för att sedan flyga så snabbt och långt som möjligt över marken, är idag en etablerad tävlingsgren.

Skärmarna med ”crossbraces”, extra väggar inuti cellerna, har förändrat bilden av vad vi ser när hoppare landar idag. Vingbelastningarna har ökat och swoophastigheterna med dem. Nu nöjer sig de duktiga inte längre bara med att landa snyggt inför kompisarna. Man tävlar internationellt i tre delgrenar: längd, hastighet och zonprecision, där man flyger in över vatten.

Martin Bäcklin i SF är landets förste swoopare med internationell klass.

”Om tio år vill jag tro att det är swooping som mediemässigt är den största grenen. Även om jag önskar att vi hade ännu större uppslutning idag så tror jag att vi om några år har både fungerande cuptävlingar och ett par riktiga banor med vattendammar här i Sverige”, säger Martin.

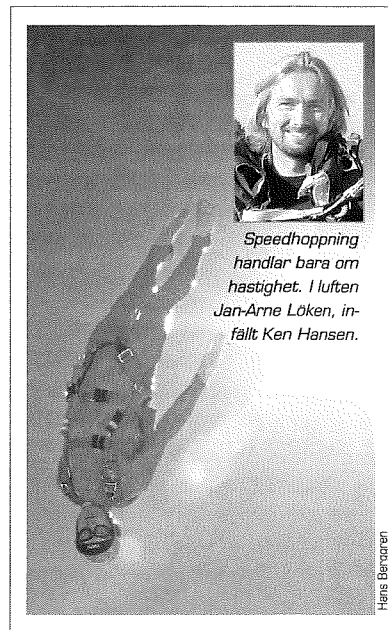

Mikael Gustavson

Martin Bäcklin, landets förste swoopare med internationell klass: ”Om tio år vill jag tro att det är swooping som mediemässigt är den största grenen.

Carl Brölin

Speedhoppning handlar bara om hastighet. I luften Jan-Arne Löken, infällt Ken Hansen.

Hans Berggren

Visst låter det som varje förbundskaptnens dröm? En publikfriande gren med lättförståelig poängbedömning, synliga tävlingsresultat och individuella tävlingar (en person är billigare i drift än flera.)

Det snabbaste projektet

Vad hände sen med de där projekthoppande normmännen som inspirerade så många svenskar under 90-talet? En av dem heter Ken Hansen. Under det senaste årtiondet har han tillsammans med en handfull andra entusiaster skapat en helt ny tävlingsgren. Den kallas för speed skydiving – eller speedhoppning – och handlar bara om en enda sak: hastighet.

Sedan 1999 har det arrangerats tävlingar i speedhoppning, flera av dem i Sverige under svenskinflyttade Ken Hansens överinseende. Varje tävlande sätter fast två mätinstrument på kroppen och öser så snabbt de bara kan med huvudet före.

I år, 2005, har grenen fått SM-status och konstigt vore det väl annars. Speedhoppningen går ut på att tävla och vore inget utan tävling. Det är inte en livsstil och det handlar inte om attityder. Här är det siffror, svart på vitt, som gäller.

Snabbast vinner.

Med några undantag har svensk tävlingshoppning varit som mest framgångsrik när grenen varit ny; innan stabila regler börjat premiera uthållighet, tålmod, volymträning och därmed resurser.

Svensk hoppning är som bäst när den drivs av experimenterande, hoppglädje och nyfikenhet.

”Men visst är det fortfarande skoj att vara bäst?” undrar en av de gamla rävarna elakt. ”Nu som då?”

Tack även till Tony Månson, SFF, Anders Nyqvist, Sven Mörtberg och Lennart Vestbom för research av tabeller.